

*Радіонова Н.Й., д.е.н.,
професор кафедри фінансів та бізнес-консалтингу,
Київський національний університет технологій та дизайну,
м. Київ*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПОТРЕБ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах застосування інформаційних технологій для ведення бізнесу може бути різним: від використання інформації з правових баз даних типу «Ліга» чи серверу Верховної Ради, які дають змогу швидкого доступу до всіх нормативно-правових документів з бухгалтерського обліку, оподаткування, правового регулювання підприємницької діяльності, які своєчасно оновлюються, до потужних управлінських систем класу ERP, складовою яких є функціонально повні системи організаційного управління з функціями бухгалтерського обліку, планування, діловодства, модулями для прийняття рішень, які надають допомогу у вирішенні основної задачі здійснення підприємницької діяльності – збільшення прибутковості. При всьому різноманітті сучасних інформаційних систем слід звернути увагу на доцільність їх застосування, що обумовлюється насамперед розміром підприємства та набором завдань, які вони повинні вирішувати. Так, при автоматизації бухгалтерського обліку важливо, щоб це не тільки збільшило ефективність роботи бухгалтерії але й сприяло підвищенню рівня внутрішнього контролю над фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Слід зазначити, що для ведення бухгалтерського обліку вітчизняні підприємства вже використовують спеціалізовані бухгалтерські програми різної складності значний проміжок часу, чого не можна зазначити відносно внутрішнього аудиту. Разом з цим, саме внутрішній аудит є основним інструментом вищого керівництва для реалізації політики і цілей системи менеджменту. В межах даного процесу підприємство має можливість побачити реальну ситуацію, оцінити ефективність бізнесу та реальний рівень його забезпечення всіма необхідними ресурсами. Отже, з точки зору внутрішнього аудиту велике значення має внутрішня інформація: як відомості, що надаються зовнішнім користувачам інформації у вигляді загальноствановлених документів, так і відомості, які надаються внутрішнім користувачам і використовуються для управління підприємством.

В сучасних умовах комп'ютерна інформаційна система є такою ж необхідною частиною інфраструктури підприємства як технологічне обладнання, персонал та є моделлю системи його управління, реалізацією притаманних їй функцій [3, с. 142]. Етапи проектування, розробки, впровадження і експлуатації є загальними для всіх комп'ютерних інформаційних систем підприємства та характеризують їх життєвий цикл.

Застосування інформаційних систем для потреб внутрішнього аудиту розглядають як інтегроване застосування комп'ютерної техніки та сучасних інформаційних технологій для організації внутрішнього аудиту, що включає

автоматизацію процедур перевірки для оцінки суттєвих ризиків, перевірку бізнес-процесів, бухгалтерської документації й звітності, підготовку аналітичних таблиць з визначенням трендів й прогнозів по основних показниках діяльності підприємства [1, с. 39].

Практичне застосування комп'ютерної інформаційної системи конкретного підприємства залежить від умов його функціонування та інформаційних запитів користувачів.

Основна мета внутрішнього аудиту із застосуванням інформаційних технологій – об'єктивно оцінити, наскільки поточний стан інформаційної бази підприємства відповідає висунутим вимогам і стандартам, а також завданням бізнесу щодо підвищення ефективності і рентабельності економічної діяльності підприємства.

Таким чином, завдання, які вирішуються при проведенні внутрішнього аудиту, можна розбити на дві групи:

1. Завдання, пов'язані з бізнес-процесами підприємства.
2. Технічні завдання, пов'язані з особливостями функціонування мережі зв'язку, які відображають самі бізнес процеси.

Деталізуючи завдання внутрішнього аудиту з використанням інформаційних технологій, можна виділити три важливі цілі, які реалізуються в процесі його проведення:

- оцінка поточної безпеки функціонування мережі зв'язку та корпоративної інформаційної системи;
- прогноз ризиків, а також створення системи управління за їх впливом на бізнес-процеси підприємства;
- технічно коректний і економічно обґрунтований підхід до питання забезпечення ефективного внутрішнього аудиту за допомогою інформаційних активів підприємства.

В світовій практиці використання програмного забезпечення ACL та IDEA для контрольних функцій є поширеним явищем. Використання цих програмних продуктів в практиці внутрішнього аудиту українських підприємств одержало б позитивний ефект, оскільки дозволяє:

- знайти записи, введені незвичайними користувачами, анонімно або під вигаданим ім'ям;
- відфільтрувати операції, що є типовими для підприємства, та проаналізувати інші разові записи;
- проаналізувати кореспонденції бухгалтерських проведення на відповідність законодавству та правилам їх складання;
- розрахувати окремі підсумки по рахунках та звірити з офіційно завіреними журналами та звітами.

За допомогою відповідного програмного забезпечення керівництво підприємств може посилити внутрішньофірмові контрольні функції: здійснювати поточні перевірки в он-лайн режимі, моделювання та мати постійний одночасний доступ до необхідних даних з метою моніторингу й аналізу їх повноти, якості, правомірності та достовірності [2, с. 316].

Програмне забезпечення внутрішнього аудиту можна класифікувати за такими трьома вимірами: функціонал, доступ і платформа.

З точки зору функціоналу програмне забезпечення внутрішнього аудиту може бути інтегрованим або розподіленим. Цілком природно в архітектоніці програмного середовища внутрішнього аудиту імітувати структуру системи інформаційної системи бухгалтерського обліку, формуючи при цьому інтегрований інформаційний простір управління підприємством торгівлі. Якщо архітектура інформаційних технологій представлена низкою вільно пов'язаних ландшафтів корпоративної системи, програмне середовище внутрішнього аудиту доцільно проектувати за розподіленою системою, що складається з декількох аудиторських і аналітичних програм.

Необхідною умовою автоматизації внутрішнього аудиту є побудова відповідної інформаційної бази – сукупності даних, що підлягають нагромадженню, зберіганню і оновленню в пам'яті системи і призначені для вирішення завдань одночасно як бухгалтерського обліку, так і внутрішнього аудиту.

Отже, сучасний етап розвитку внутрішнього аудиту має відбуватися із застосуванням сучасних інформаційних технологій. Удосконалення системи внутрішнього аудиту за допомогою інформаційних систем й технологій посилить ступінь довіри до інформації, яка надається внутрішнім та зовнішнім користувачам та оприлюднюється у фінансовій звітності. Під час здійснення внутрішнього аудиту підприємство може використовувати спеціалізоване програмне забезпечення. Іншим напрямом застосування інформаційних технологій для підвищення рівня внутрішнього контролю є впровадження окремих модулів внутрішнього аудиту, інтегрованих у автоматизовані системи управління фінансово-економічною діяльністю підприємства.

Список використаних джерел

1. Крутова А.С. Удосконалення внутрішнього аудиту з використанням інформаційно-комунікаційних технологій / А.С. Крутова, Л.М. Янчева, А.О. Семенець // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. пр. / відпов. ред. М.В. Чорна. – Харків: ХДУХТ, 2019. – Вип. 1 (29). – С. 37-49.
2. Радіонова Н. Й. Особливості застосування комп'ютерних інформаційних систем для проведення аудиту / Н. Й. Радіонова, К. В. Цімох // Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості : матеріали I Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (17 листопада 2020 р., м. Київ) / за заг. ред. О. М. Ніфатової. – Київ : КНУТД, 2020. – С. 314-320.
3. Radionova N., Tarasenko I., Hryhorevska O., Sayun A., Chernysh O. Scientific approaches to the systematization of cost-generating factors in the coordinates of achieving strategic and tactical goals by an enterprise/ Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики, Том 1 № 48. – 2023. – с. 139-150.